

UPPDRAG OCH REGLER FÖR HÄLSOVAL TANDVÅRD 2025

Allmän tandvård för barn och unga vuxna
3–19 år

Innehåll

1	INLEDNING.....	5
1.1	Definitioner	5
1.2	Målgrupper som inte ingår i Hälsoval tandvård	5
1.3	Tandvård som inte ingår i Hälsoval tandvård	6
	Folktandvårdens områdesansvar för målgruppen, allmäntandvård.....	6
	Specialisttandvård	6
	Tandvård som utförs i allmäntandvård och bekostas av patient/vårdnadshavare	6
1.4	Förändringar av uppdrag och regler	6
2	UPPDRAGET I HÄLSOVAL TANDVÅRD.....	7
2.1	Målgrupper	7
2.2	Mål för Hälsoval tandvård.....	7
2.3	Vårdinnehåll – allmänt.....	7
	Barns och unga vuxnas behov	7
2.4	Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder.....	8
	Förebyggande tandvård vid identifierad sjukdomsrisik.....	8
2.5	Andra hälsofrämjande åtgärder.....	8
2.6	Våld i nära relation och Barn som far illa.....	8
2.7	Vård och behandling	9
2.8	Akut tandvård	9
2.9	Uteblivande.....	10
2.10	Sammanhållen vård	10
2.11	Samverkan med specialisttandvården.....	10
	Ortodonti.....	10
	Pedodonti	11
2.12	Sedering	12
2.13	Narkostandvård.....	12
2.14	Läkemedel	12
2.15	Kvalitet och patientsäkerhet.....	12
2.16	Vårdhygien	13
2.17	Tillgänglighet.....	13
2.18	Smittskydd.....	13
2.19	Krisberedskap.....	13

2.20	Samarbete	13
3	ALLMÄNNA VILLKOR.....	14
3.1	Kompetens och bemanning	14
	Verksamhetschef.....	14
	Kompetens.....	14
3.2	Arbetsgivaransvar	14
3.3	Lokaler och utrustning	14
3.4	Lagar, förordningar och övriga styrdokument.....	14
3.5	Remisshantering	14
3.6	Miljöansvar.....	15
3.7	Patientenkäter	15
3.8	Patientnämnden	15
3.9	Patientavgift och övriga avgifter.....	15
3.10	Sjukresor	15
3.11	Tolkservice	15
3.12	Patientjournal/Arkivering	15
3.13	Personuppgiftsbiträde	16
3.14	Underleverantör	16
4	LISTNING.....	16
4.1	Icke-valsalternativ	16
4.2	Patientens/vårdnadshavares val.....	16
4.3	Tillvägagångssätt för listning.....	16
4.4	Skyddade personuppgifter.....	17
4.5	3-åringar och inflyttade	17
4.6	Flyttning inom länet.....	17
4.7	Tandklinik flyttar	17
4.8	Tandklinik upphör	17
5	INFORMATION OCH MARKNADSFÖRING	17
5.1	Hälsovalssymbol.....	17
5.2	Information om kontaktuppgifter och uppdrag	18
5.3	Information mellan Region Västerbotten och vårdgivare	18
5.4	Patientinformation.....	18
5.5	Marknadsföring.....	18
6	INFORMATIK OCH TELEFONI	18

6.1	Patientadministration	18
6.2	Behörighetsregister till IT-tjänst	19
6.3	Övriga systemfunktioner.....	19
	HSA-katalog, HSA-ID	19
	SITHS och säkerhet	19
6.4	Informationssäkerhet.....	19
	Behörighet och åtkomstkontroll till IT-tjänst	19
	Loggkontroll av patientjournaler	19
	Servicedesk.....	19
7	MEDICINTEKNISK UTRUSTNING	20
7.1	Utrustning för rengöring, desinfektion och sterilisering	20
8	UPPFÖLJNING	20
8.1	Metoder för uppföljning	21
	Årsrapport.....	21
	Dialog mellan beställare och utförare.....	21
	Enskild uppföljningsdialog.....	21
	Särskilda fördjupningar	21

HÄLSOVAL TANDVÅRD

1 INLEDNING

Regionfullmäktige i Västerbotten beslutade i februari 2020 att lagen om valfrihetssystem (LOV) införs inom allmän tandvård för barn och unga vuxna inom Västerbottens län. Från och med år 2025 är målgruppen barn och unga 3–19 år, enligt ändrad lagstiftning om sänkt ålder för avgiftsfri tandvård. Valfrihetssystemet benämns Hälsoval tandvård. De vårdgivare som uppfyller de av Region Västerbotten beslutade kraven ska ha rätt att etablera sig i Hälsoval tandvård med offentlig ersättning. Kraven gäller såväl utförare i egen regi som privata utförare som väljer att etablera sig inom Hälsoval tandvård.

På Region Västerbottens webbplats www.regionvasterbotten.se finns information om regionens uppdrag och organisation. På webbplatsen [Tandvård för vårdgivare \(regionvasterbotten.se\)](http://Tandvård för vårdgivare (regionvasterbotten.se)) återfinns länkar till de dokument som förtydligar eller på annat sätt är relevanta för Hälsoval tandvård.

Hälsoval tandvård baseras på val av tandklinik. Detta innebär att målgruppen fritt kan välja tandklinik i länet.

1.1 Definitioner

Patient	Barn (3–17 år) och unga vuxna (18–19 år)
Region Västerbotten	Huvudman som tillhandahåller valfrihetssystemet Hälsoval tandvård inom ramen för Lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV). Den enhet inom Region Västerbotten som handlägger Hälsoval tandvård är beställarenheten vid ledningsstaben.
Vårdgivare	Den leverantör som Region Västerbotten har godkänt för att ingå i Hälsoval tandvård.
Hälsoval tandvård	Valfrihetssystem för allmän tandvård för barn och unga vuxna till patienter 3–19 år inom Västerbottens län.

1.2 Målgrupper som inte ingår i Hälsoval tandvård

- Barn 0–2 år
- Barn och unga vuxna 3–19 år som ej valt tandklinik (icke-valsalternativ) och som är samhällsplacerade eller tvångsvårdade.
- Barn och unga vuxna 3–19 år som är asylsökande, EU-migranter och papperslösa/gömnda.
- Barn och unga vuxna 3–19 år som inte är folkbokförda i Västerbottens län, men som vistas i länet – det vill säga kommer från andra län/länder.

Ovanstående grupper tillhör Folk tandvårdens områdesansvar.

1.3 Tandvård som inte ingår i Hälsoval tandvård

Inom tandvård för barn och unga vuxna finns verksamheter och uppdrag som inte ingår i uppdraget för Hälsoval tandvård.

Folktandvårdens områdesansvar för målgruppen, allmäntandvård

- Kollektiva tandhälsainsatser och förebyggande åtgärder i samverkan med primärvård, skolverksamhet och föreningsliv
- Akuttandvård under lördag, söndag och helgdag samt om vald vårdgivare ej kunnat nås av patienten
- Akut tandvård för patienter inom målgruppen som ej valt tandklinik
- Intyg till Socialtjänst inför att ett barn ska socialtjänstplaceras. Socialtjänsten tar initiativ till att begära intyget.
- Sistahandsansvar som icke-valalternativ samt om tandklinik upphör
- Tandvård för personer 0–19 år som inte ingår i målgruppen för Hälsoval Tandvård

Specialisttandvård

Såsom:

- ortodonti med fast apparatur – utförs av ortodontist. Gäller ej Quad Helixapparatur som ingår inom Hälsoval.
- större trauma med käkskada – handhas av Käkskadejouren/Pedodonti
- apnéskena på medicinsk indikation, utförs av specialist i ortodonti/bettfysiologi
- gomplåtar vid oralmotorisk träning, utförs av specialist inom pedodonti.
- inläggs-, kron- eller broterapi till följd av medfödd eller förvärvad missbildning, utförs av specialister inom pedodonti/protetik.

Tandvård som utförs i allmäntandvård och bekostas av patient/vårdnadshavare

- inläggs- eller kronterapi som inte uppfyller Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets (TLV:s) riktlinjer till exempel av estetiska skäl
- vid behandling av agenesier eller förvärvade tandförluster utförs behandling enligt regionens riktlinjer
- tandskydd (om detta ej är odontologiskt indicerat som traumaproylax)
- kosmetiska åtgärder såsom tandsmycken och tandblekning
- tandreglering som går utanför kriterier för behovsgradering enligt Region Västerbottens riktlinjer.

1.4 Förändringar av uppdrag och regler

Uppdrag och regler revideras årligen och fastställs av Regionstyrelsen på delegation av Regionfullmäktige.

Region Västerbotten äger rätt att ändra villkoren och ersättningsmodellen i Hälsoval tandvård. Region Västerbotten ska så snart beslut fattats om ändring av villkoren i uppdraget och ersättningsmodellen göra dem tillgängliga för Vårdgivaren.

2 UPPDRAGET I HÄLSOVAL TANDVÅRD

2.1 Målgrupper

De målgrupper som omfattas av uppdraget är:

- Barn och unga vuxna 3–19 år som är folkbokförda i Västerbottens län.
- Barn och unga vuxna med skyddade personuppgifter. *Observera att dessa hanteras separat och inte ska registreras i regionens administrativa IT-tjänst Symfoni.*

2.2 Mål för Hälsoval tandvård

Målet för Hälsoval tandvård är en god munhälsa och tandvård på lika villkor för målgruppen.

2.3 Vårdinnehåll – allmänt

Vårdgivaren ska ge hälsoinriktad allmäntandvård till de barn och unga vuxna som listat sig hos vårdgivaren. Med allmän tandvård som ingår i Hälsoval Tandvård avses regelbunden och fullständig undersökning, riskbedömning, indicerad vård utifrån behandlingsplan samt individuellt förebyggande åtgärder. I uppdraget ingår även akut tandvård. Alla patienter ska ha en ansvarig tandläkare. Tandvården ska vara regelbunden och fullständig för personer till och med det år då de fyller 19. Vårdgivaren ska eftersträva att behandlingen är slutförd när den avgiftsfria tandvården upphör.

Tandvården ska bedrivas enligt de av Region Västerbotten beslutade vårdprogram, riktlinjer och rutiner som rör tandvård och behandling inom ramen för uppdraget. All behandling ska baseras på bästa tillgängliga vetenskapliga bevis/evidens. Vid val av behandling ska även hänsyn tas till behandlingens kostnadseffektivitet.

Vårdgivaren ska rapportera in utförd revisionsundersökning samt tandhälsodata i avsedd mall i Region Västerbottens administrativa IT-stöd.

Barn och unga vuxnas behov

Alla patienter ska behandlas personcentrerat utifrån sitt behov och sina förväntningar.

Tandvårdspersonalen ska sträva efter att skapa god kontakt med patienten/vårdnadshavaren. Ett gott psykologiskt omhändertagande ska karaktärisera tandvård för barn och unga vuxna.

Patientens integritet ska respekteras och vården ska utformas med hänsyn till patientens individuella förutsättningar. Vårdgivaren ska ha en medvetenhet om patienters utsatthet i behandlingssituationen.

Verksamheten ska bedrivas i enlighet med Tandvårdslagen (1985:25) och de grundläggande principerna i Socialstyrelsens vägledning *God vård - ett ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet i hälso- och sjukvården*, vilket innebär att vården ska vara:

1. *Kunskapsbaserad:* Hälso- och sjukvården och tandvården ska baseras på bästa tillgängliga kunskap och bygga på både vetenskap och beprövad erfarenhet.
2. *Säker:* Hälso- och sjukvården och tandvården ska vara säker där riskförebyggande aktiviteter ska förhindra skador. Verksamheten ska också präglas av rättssäkerhet.

3. *Individanpassad*: Hälso- och sjukvården och tandvården ska bidra till att vården ges med respekt för individens specifika behov, förväntningar och integritet. Individen ska ges möjlighet att vara delaktig.
4. *Effektiv*: Hälso- och sjukvården och tandvården ska använda tillgängliga resurser på bästa sätt för att uppnå uppsatta mål.
5. *Jämlik*: Hälso- och sjukvården och tandvården ska se till att vården tillhandahålls och fördelas på lika villkor.
6. *Tillgänglig*: Hälso- och sjukvården och tandvården ska verka för att vården är tillgänglig och ges i rimlig tid. Ingen ska behöva vänta oskälig tid på den vård som hen har behov av.

2.4 Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder

Vårdgivaren ska integrera ett hälsofrämjande och förebyggande synsätt vid alla kontakter med patienter samt i all vård och behandling och uppmuntra till egenvård. Vården ska vara personcentrerad och ske utifrån patientens förutsättningar.

Förebyggande tandvård vid identifierad sjukdomsrisk

En patient som vid undersökning hos tandläkare eller tandhygienist uppvisar tecken på sjukdomsrisk eller har sjukdomsaktivitet ska erbjudas en orsaksutredning och individuellt anpassad och sjukdomsförebyggande behandling.

Vårdnadshavare ska ges särskilt kunskapsstöd om tandsjukdomars uppkomst och sambandet mellan beteende och hälsa. Kunskapsförmedlingen ska vara anpassad till patienters/vårdnadshavares olika förutsättningar att ta del av sådan information. Behandlaren ska säkerställa att patienten/vårdnadshavaren har förstått informationen.

Vid behov ska vårdgivaren rekommendera och anvisa fluoranalyser av dricksvatten från egen brunn.

2.5 Andra hälsofrämjande åtgärder

Vårdgivaren ska även sträva efter ett gott hälsoarbete för patienterna gällande kost, tobak, alkohol och droger. Särskild vikt ska läggas på information om tobakens skadliga inverkan på tandhälsan. Vid undersökning ska tobaksvanor dokumenteras från 13 års ålder. Vid tobaksbruk ska hänvisning till stöd för tobaksavvänjning kunna erbjudas.

2.6 Våld i nära relation och Barn som far illa

Samtliga anställda hos vårdgivaren ska ha kunskap om och särskilt uppmärksamma tecken på våld i nära relationer samt ska anmäla misstanke om barn som far illa i enlighet med Socialtjänstlagen. Med begreppet barn som far illa avses bland annat försummelse/omsorgssvikt, psykisk och fysisk misshandel, sexuella övergrepp, självdestruktivt beteende samt hot och våld i barnets närmiljö.

Tandkliniken ska rutinmässigt ställa frågor om våldsutsatthet vid patientmöten, ha rutiner om hur våldserfarenheter ska hanteras och följa det regiongemensamma vårdprogrammet "Våld i nära relationer" och riktlinjen för "[Våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och sexuellt våld](#)" samt övriga ledningsdokument knutna till riktlinjen.

2.7 Vård och behandling

Revisionsintervall är tiden mellan två undersökningar utförda av tandläkare/tandhygienist och grundas på individuell riskbedömning. Med regelbunden tandvård avses för 3–15-åringar ett besök med undersökning, behandlingsplan samt indicerad vård minst var 24:e månad och för 16–19-åringar gäller minst var 36:e månad.

Revisionsundersökning utförd av tandläkare omfattar fullständig diagnostik av hela munhålan, riskgruppering och behandlingsplanering. Detta ska utföras första gången under det år patienten är 3 år. Högsta tillåtna intervall mellan två undersökningar utförd av tandläkare är fyra (4) år för barn 3–15-åringar och sex (6) år för barn och unga vuxna 16–19-åringar.

Revisionsundersökning utförd av tandhygienist omfattar fullständig diagnostik av kariessjukdom och parodontal sjukdom samt riskgruppering och behandlingsplanering. För individer med hög sjukdomsförekomst och andra tillstånd ska tandläkare konsulteras.

Vårdgivaren ska för alla i målgruppen upprätta individuella revisionsintervall utifrån patientens behov. Det planerade revisionsintervallet ska vid undersökningstillfället framgå av journalen. Patient som genomgått fullständig undersökning rapporteras in till beställarenheten via avsedd IT-tjänst.

Bettutvecklingskontroll omfattar kontroll av bettutveckling samt bedömning av bettutvecklingsrisk. Kontrollen ska utföras av tandläkare vid varje revisionsundersökning för samtliga barn i åldersintervallet 6–13 år samt i övriga åldrar om behov finns.

Tandhälsokontroll kan utföras av tandsköterska och utgör en kontroll av tandhälsan där diagnostik, riskgruppering och terapiplanering inte ingår. Tandhälsokontroll av tandsköterska utgör inte underlag för vådrapportering.

2.8 Akut tandvård

Vårdgivaren ska även kunna erbjuda akut tandvård till patienter inom målgruppen som är listade på annan enhet inom Hälsoval tandvård. Akut tandvård som genomförs av privat vårdgivare till patient som inte är listad vid kliniken, debiteras den klinik där patienten är listad. Om patienten inte är listad vid någon klinik, debiteras områdesansvarsklinik. Debitering görs enligt Folktandvårdens [prislista](#) i Region Västerbotten. Vid tveksamheter tas kontakt med Region Västerbottens Tandvårdsstöd mail tandvardsstod@regionvasterbotten.se.

Med akut tandvård avses behandling som i en akut situation ges för att lindra eller eliminera smärta, obehag eller infektionstillstånd från munhålan. Återföring av utförd akutbehandling ska snarast ske till ordinarie tandklinik. Ansvar för eventuell uppföljning och fortsatt vård sker på tandklinik där patienten är listad.

Tandkliniken ska vara tillgänglig för akut tandvård samma dag under vardagar på kliniken ordinarie öppettider med kontaktmöjlighet via telefon eller besök på kliniken. Vid stängning inom ordinarie öppettider ska hänvisning finnas till annan överenskommen tandklinik i första hand inom Hälsoval tandvård som utför den akuta tandvården.

Om vald vårdgivare inte är tillgänglig vid kontakttillfället så åligger det Folktandvården ett områdesansvar för den akuta tandvården. Akuttandvård under lördag och söndag samt helgdag ingår i Folktandvårdens områdesansvar.

För patienter inom målgruppen som tillfälligt vistas utanför länet och behöver akut tandvård får den behandlande vårdgivaren fakturera den tandklinik som har individen listad alternativt slutansvarskliniken om listning inte finns. Även behandlande vårdgivare som inte ingår i Hälsoval tandvård kan fakturera för genomförd akut tandvård.

För patienter inom målgruppen som är folkbokförda i ett annat län och vistas i Västerbottens län och behöver akut tandvård får den behandlande vårdgivaren fakturera den tandklinik som har individen listad.

För vägledning kring hantering av dessa ärenden kan beställarenheten kontaktas tandvardsstod@regionvasterbotten.se.

9. Barn och unga vuxna som är socialtjänstplacerade eller tvångsvårdade

Om ett barn eller ung vuxen som är folkbokförd i Västerbotten och är socialtjänstplacerat eller tvångsvårdas inom länet och behöver akut tandvård så står vårdgivande klinik för kostnaden. Om fullständig tandvård ska utföras så listas barnet på den vårdgivande kliniken.

Om placeringen/tvångsvården sker utanför länet och barnet eller den unge vuxne behöver tandvård så står den klinik där barnet/den unge vuxne är listat för kostnaden. Om barnet inte är listat står slutansvarskliniken för kostnaden. Vid planerad tandvård ska förfrågan först göras av vårdgivande klinik till ansvarig klinik.

Om ett barn eller ung vuxen som är folkbokförd i annat län och är placerat eller tvångsvårdas i Västerbotten och behöver tandvård så utförs tandvården inom ramen för Folk tandvårdens områdesansvar.

För mer information <https://www.regionvasterbotten.se/forvardgivare/samverkan/halsundersokningar-pa-begaran-av-socialtjansten>

För vägledning kring hantering av dessa ärenden kan beställarenheten kontaktas tandvardsstod@regionvasterbotten.se.

2.9 Uteblivande

Listade patienter som inte infunnit sig på avtalad tid ska erbjudas ny tid inom rimlig tid från den första avtalade tiden. Samtliga avtalade tider mellan vårdgivare och patient skall journalföras och uteblivande debiteras.

Vid upprepade uteblivande ska vårdnadshavaren/patienten skriftligen informeras av vårdgivaren. Vid upprepade uteblivande av barn upp till 18 år tillämpas rutiner för barn som far illa. Anmälan om misstanke att ett barn far illa ska ske i enlighet med skyldigheter i Socialtjänstlagen.

2.10 Sammanhållen vård

För att underlätta patientens/vårdnadshavarens kontakter med tandvården skall vården vara sammanhållen och personcentrerad. Så långt det är möjligt ska vården ges på hemmakliniken. Kontinuitet avseende behandling och behandlingsansvarig ska eftersträvas.

2.11 Samverkan med specialisttandvården

Ortodonti

Alla patienter med ett behandlingsbehov enligt fastställda kriterier inom Region Västerbottens behovsgradering för tandregleringsbehandling ska erbjudas kostnadsfri tandregleringsvård.

Vårdgivaren ska samverka med specialisttandvård i ortodonti, Region Västerbotten vid omhändertagandet av patienter med bettavvikelser.

När oenighet råder mellan tandläkaren och patienten/vårdnadshavaren beträffande behandlingsbehov ska patienten erbjudas så kallad second opinion av specialist inom Region Västerbotten.

Ansvarig tandläkare hos vårdgivaren ansvarar för nedanstående:

- Övervaka av bettutvecklingen i både det primära och det permanenta bettet
- Uppmärksamma och diagnostisera bettavvikelser i rätt tid/vid rätt bettutvecklingsstadium
- Konsultera specialist i ortodonti vid behov
- Förbereda inför konsulten med registreringar och röntgenundersökningar och information till patient och vårdnadshavare
- Interceptiv vård inkluderande behandling med viss ortodontisk apparatur
- Extraktioner/operativa avlägsnanden av tänder på ortodontisk indikation
- Profylax och behandling av karies och gingivit samt behandling av akuta besvär i anslutning till ortodontibehandling

Pedodonti

Patienter med behandlingsproblem ska i största möjliga utsträckning omhändertas i allmäntandvården där smärtfri behandling ska erbjudas. Vid tandvårdsrädsla ska sedermera kunna erbjudas som komplement till ett gott psykologiskt omhändertagande. Där komplicerande bakgrundsfaktorer föreligger kan det vara motiverat med utredning och behandling i samverkan med specialisttandvården inom Region Västerbotten.

För följande patientkategorier ska vårdgivaren samverka med specialist inom pedodonti för barn 3–18 år och specialist inom orofacial medicin för unga vuxna över 18 år. Syftet med samverkan är att skapa en sammanhållen och långsiktig behandlingsplan samt för att klargöra vad som ska utföras i allmäntandvård respektive specialisttandvård:

- Patienter med ovanliga och/eller komplicerade odontologiska problem och barn med tandproblem i samband med funktionsvariation eller olika medicinska tillstånd samt barn med komplicerad funktionsstörning avseende orofaciala problem
- Patienter som kräver omhändertagande i nära samarbete med sjukvårdande instanser. Exempel på detta är medfödda eller förvärvade missbildningar i ansikte och käkar eller tänder eller komplicerad sjukdomsbild med speciella krav på behandling och/eller samverkan med andra instanser
- Patienter som i samverkan med allmäntandvården kräver en samlad specialistkompetens med andra odontologiska specialiteter. Exempel på detta är komplicerade tand- eller käkskador efter trauma.
- Patienter med stora behandlingsproblem och/eller med omfattande och komplicerad sjukdom och behandling, där omhändertagandet kräver särskild kompetens och särskilda

resurser. Exempel på detta är okontrollerad sjukdomsutveckling i tänder, käkar och övriga orala vävnader.

- Patienter med omfattande bettavvikelser i samband med funktionsvariation.

2.12 Sederling

Vid behov av sederling med farmaka ska behandling i första hand ske inom allmäntandvården.

I de fall tveksamhet råder om val av sederingsformer, utifrån ett patientsäkerhetsperspektiv, alternativt lustgassedering skall specialisttandvård i pedodonti/orofacial medicin, Region Västerbotten konsulteras innan behandling genomförs.

2.13 Narkostandvård

Narkos inom tandvård för barn och unga vuxna används restriktivt. Patienter som kan vara i behov av narkostandvård kan remitteras till specialisttandvård i pedodonti, Region Västerbotten för bedömning och behandling. Efter utförd tandbehandling under narkos ska patienten följas upp. Vårdgivare ansvarar för upprättande av uppföljningsplan. Vårdgivare ansvarar för att förebyggande tandvård genomförs under remisstiden i väntan på narkosbehandling.

2.14 Läkemedel

Vårdgivaren ska ha god kunskap om och följa gällande föreskrifter inom Region Västerbotten avseende läkemedel. De föreskrifter som avses är Läkemedelskommittés rekommendationer och riktlinjedokument såsom Terapirekommendationer för tandvården, Tandvårdens läkemedel samt riktlinjer från Strama.

Vårdgivaren ansvarar för att förskrivarkod och arbetsplatskod finns.

Vårdgivaren ansvarar för läkemedelsordinationer till sina listade patienter samt ansvar för att erforderliga läkemedel som behövs vid mottagningen finns och får själv bekosta dessa.

2.15 Kvalitet och patientsäkerhet

Vårdgivaren ska följa Socialstyrelsens föreskrifter avseende ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Vårdgivaren ska bedriva ett systematiskt patientsäkerhetsarbete enligt Patientsäkerhetslagen. Vårdgivaren ska dokumentera sitt patientsäkerhetsarbete i en patientsäkerhetsberättelse senast 1 mars årligen. Denna ska kunna tillhandahållas för Region Västerbotten på förfrågan.

Vårdgivaren ska ha ett system för avvikelshantering samt rutiner för dels avvikelser som berör egna tandkliniker, dels avvikelser som berör annan vårdgivare. Inkomna avvikelser från annan tandklinik eller vårdgivare ska alltid besvaras och svaret ska delges avsändande tandklinik.

Vårdgivare i regionens egen regi ska följa regionens fastställda rutiner för anmälan och hantering av Lex Maria. Privata vårdgivare som ingår i Hälsoval tandvård ska anmäla allvarliga avvikelser enligt Lex Maria och tillhandahålla de resurser som krävs för en snabb utredning och handläggning av dessa ärenden. Detta gäller även när en allvarlig avvikelse helt eller delvis inträffat på annan enhet samt när begäran om deltagande i utredning kommer från annan vårdgivare. I händelse av Lex Maria som

enbart berör den privata vårdgivaren ska kopia av anmälan, utredningsmaterial och åtgärder skickas till Region Västerbotten för kännedom. Handlingarna ska vara avidentifierade. Beslut av Inspektionen för vård och omsorg i ärendet ska tillställas Region Västerbotten. Vårdgivaren ska informera Region Västerbotten om resultat av tillsyn.

Vårdgivaren har ansvar för att det finns rutiner för analys, uppföljning och erfarenhetsåterföring till berörda av lokala avvikelser. Ärenden ska kommuniceras och användas i lärande syfte.

2.16 Vårdhygien

Vårdgivaren ska tillämpa hygienrutiner enligt Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien i vård och omsorg.

2.17 Tillgänglighet

Vårdgivaren ska svara för att det finns lättillgänglig och lättförståelig information om öppettider och tidsbeställning. Tandkliniken ska vara tillgänglig på telefon under vardagar på klinikens ordinarie öppettider. Vid stängning ska hänvisning finnas till annan överenskommen tandklinik inom Hälsoval tandvård. Vid de tider då tandkliniken inte har öppet ska information ges om var patienten kan få sin vård enligt överenskommelse med annan vårdgivare.

2.18 Smittskydd

Vårdgivaren ska samverka med Region Västerbotten för att adekvata smittskyddsåtgärder vidtas så att smittsamma sjukdomars utbredning bland befolkningen i länet minimeras.

2.19 Krisberedskap

Vårdgivaren utgör en del av Region Västerbottens krisberedskap och ska ingå som resurs vid inträffad särskild händelse. Det innebär att vårdgivaren omfattas av Region Västerbottens kris- och katastrofplan och är skyldig att följa direktiv ställda av lokal och/eller regional krisledning vid kriser, katastrofer samt vid höjd beredskap.

2.20 Samarbete

Vårdgivaren ska samarbeta med berörda vårdaktörer, annan huvudman och myndigheter när patientens behov inte kan tillgodoses enbart av vårdgivaren. Samarbetet ska bedrivas på ett sådant sätt att det bidrar till en väl fungerande vårdprocess vad gäller utrednings-, behandlings- och rehabiliteringsplaner och insatser. Vården ska utformas utifrån ett personcentrerat förhållningssätt och med patientens/vårdnadshavares samtycke och delaktighet. Samarbete kring patient vid vårdövergångar ska ske strukturerat och patientsäkert.

3 ALLMÄNNA VILLKOR

3.1 *Kompetens och bemanning*

Verksamhetschef

Vårdgivaren ska ha utsedd, namngiven verksamhetschef som ska vara väl förtrogen med de lagar, förordningar, föreskrifter, riktlinjer, råd och rekommendationer som gäller för tandvården. Vid byte av verksamhetschef ska vårdgivaren skriftligen informera beställarenheten innan förändringen träder i kraft.

Kompetens

Vårdgivaren ansvarar för att all personal i verksamheten har tillräcklig och aktuell kunskap inom det odontologiska ämnesområdet samt fortlöpande erhåller erforderlig fortutbildning som särskilt berör tandvård för barn och unga vuxna.

Uppdraget kräver svensk yrkeslegitimation för tandläkare respektive tandhygienist. Vård ska ges av tandläkare eller tandhygienist inom ramen för deras respektive legitimationsansvar. Icke legitimerad tandvårdspersonal (tandsköterskor) kan aktivt delta i vårdens utförande under ledning av tandläkare/tandhygienist

3.2 *Arbetsgivaransvar*

Vårdgivarans anställda omfattas av sekretess och ska också omfattas av den yttrande- och meddelarfrihet som anställda inom Region Västerbottens egen regi har. Om vårdgivare inte har tecknat kollektivavtal, ska denne kunna uppvisa sitt systematiserade angreppssätt för hur relationen arbetsgivare - arbetstagare regleras på ett sätt som motsvarar god sed på svensk arbetsmarknad.

3.3 *Lokaler och utrustning*

Tandkliniken ska för verksamheten ha säkra, ändamålsenliga, tillgängliga och verksamhetsanpassade lokaler och utrustning. Lokaler och utrustning ska vara utformade så att vården av patienterna kan ske med full respekt för individens behov av integritet och ostördhet. I de verksamheter där patienter vistas ska miljön vara barnanpassad.

3.4 *Lagar, förordningar och övriga styrdokument*

Vårdgivaren har ansvar att känna till och följa gällande konventioner, lagar och andra författningar, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd som berör vårdgivaren vid utförandet av uppdraget. Vårdgivare ansvarar för att vårdgivarens personal är väl insatt i och följer de av Region Västerbotten beslutade styrdokument, riktlinjer, rutiner och vårdprogram som är relevanta för uppdraget.

3.5 *Remisshantering*

Remisshantering ska ske enligt Socialstyrelsens föreskrifter för tandvård.

Remiss för specialisttandvård ska sändas i så god tid att denna vård kan slutföras inom den avgiftsfria tandvården, vilket innebär före det år patienten fyller 20 år.

Vid remiss till annan klinik ska kontakt upprätthållas mellan hemmaklinik och remissklinik.

3.6 Miljöansvar

Vårdgivare som utför verksamhet på uppdrag av Region Västerbotten ska bedriva sin verksamhet på ett miljömässigt hållbart sätt så att vårdgivaren därigenom medverkar till att målen i regionens miljöarbete uppnås. Miljöarbetet ska vara en naturlig del i verksamheten och i linje med kvalitetsarbetet. Verksamheten ska bedrivas så att användningen av miljö- och hälsoskadliga kemiska produkter minskar.

3.7 Patientenkäter

Vårdgivaren ska samverka med Region Västerbotten vid genomförande av patientenkäter. Region Västerbotten äger rätt att anvisa metod, frågeformulär och tidpunkt för gemensamma patientenkäter som vårdgivaren ska delta i. Region Västerbotten äger rätt att ta del av allt grundmaterial och resultat från de patientenkätundersökningar som beslutats ska genomföras.

3.8 Patientnämnden

Vårdgivarens verksamhet inom Hälsoval Tandvård faller under ansvarsområdet för regionens patientnämnd. Patienten ska informeras och ges erforderlig möjlighet att vända sig till regionens patientnämnd. Vårdgivaren ska till patientnämnden lämna de uppgifter som nämnden behöver för att fullgöra sitt uppdrag.

3.9 Patientavgift och övriga avgifter

Avgifter som kan tas ut av vårdnadshavare eller ung vuxen är:

1. Avgift för uteblivande, men endast om tiden avtalats och godkänts av både kliniken och patienten/vårdnadshavare
2. Avgift för förlorad tandställning och bettskena

3.10 Sjukresor

Vårdgivaren ska följa Region Västerbottens tillämpningsanvisningar för sjukresor och vara patienten behjälplig med att ordna sjukresa. Vårdgivaren har inte kostnadsansvar för sjukresor.

3.11 Tolkservice

Vårdgivaren ska tillhandahålla tolk till patient som inte förstår eller kan uttrycka sig på svenska språket samt teckenspråkstolkar och vuxendövtolkar till döva, dövblinda och hörselskadade patienter. Vårdgivaren har inte kostnadsansvar för tolk. Privata vårdgivare ersätts för tolkutgifter förutsatt att de använder regionens avtal. Information om bokning av teckenspråkstolkar och vuxendövtolkar till döva, dövblinda och hörselskadade patienter finns via länk på Hälsoval tandvård barn- och unga vuxnas [webbplats](#). Vid frågor kontakta beställarenheten.

3.12 Patientjournal/Arkivering

Vårdgivare ska upprätta patientjournaler enligt Patientdatalagen (2008:355), Socialstyrelsens föreskrifter om informationshantering och journalföring i hälso- och sjukvården, SOSFS 2008:14 och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården, HSLF-FS 2016:40.

Region Västerbotten medger att journalinformation från regiondrivna vårdenheter som avser patient som söker vård eller behandling vid tandkliniken får lämnas ut under förutsättning att patientens samtycke inhämtats. På motsvarande sätt ska vårdgivare medge att journalinformation upprättad i vårdgivares verksamhet, och som avser patient som söker vård eller behandling vid regiondriven vårdenhet, får lämnas ut under förutsättning att patientens samtycke inhämtats. Patientens samtycke får inhämtas muntligt av vårdansvarig person, men ska enligt lag alltid dokumenteras skriftligen i patientjournalen på så sätt att den som inhämtat samtycke är identifierbar.

Vårdgivaren ska, med patientens medgivande, på förfrågan utlämna kopia av patientjournal till annan vårdgivare som ger hälso- och sjukvård/tandvård till patienten. Vårdgivaren har rätt respektive skyldighet att kostnadsfritt erhålla respektive tillhandahålla kopia av patientjournal från respektive till den offentliga sjuk- och tandvården eller från/till vårdgivare inom Hälsoval Tandvård.

Om en tandklinik upphör ansvarar vårdgivaren för en fortsatt god arkivvård av patientjournaler.

3.13 Personuppgiftsbiträde

Varje tandklinik är var för sig ansvarig för behandling av personuppgifter enligt Dataskyddsförordningen, (EU) 2016/679. Tandkliniken ska teckna personuppgiftsbiträdesavtal med Region Västerbotten. Sveriges kommuner och regioner (SKR:s) mall för personuppgiftsbiträdesavtal ska användas.

3.14 Underleverantör

Vårdgivare ansvarar mot Region Västerbotten för underleverantörs arbete som för eget arbete. Vid tillkommande av, eller byte av underleverantör ska beställarenheten meddelas.

4 LISTNING

4.1 Icke-valsalternativ

Personer som är folkbokförda i Västerbotten och som avstår från aktivt val tilldelas tandklinik inom Folk tandvården i det geografiska närområdet (icke-valsalternativ). Skatteverkets kod baserat på län/kommun/distrikt kombinerat med postnummer avgör vilken Folk tandvårdsklinik som individen får som tilldelad klinik.

4.2 Patientens/vårdnadshavares val

En tandklinik förbinder sig att ta emot minst 30 patienter i målgruppen som önskar lista sig vid kliniken. Om kapacitet saknas för utökad verksamhet till fler än 30 patienter ska tandkliniken skriftligt anmäla till beställarenheten om listningsstopp. Det finns inget krav för minimiantal patienter som ska vara listade vid en enskild tandklinik.

Region Västerbotten ansvarar för att information finns på 1177.se om listningsstopp.

4.3 Tillvägagångssätt för listning

Listning sker genom val av tandklinik och bekräftas genom samtycke från personen/vårdnadshavare att hen vill listas och få sin tandvård hos den valda kliniken. Vårdgivaren försäkrar

patientens/vårdnadshavarens eget val i listningssystemets registreringsfunktion. Uppdateringar som gäller nyttillkomna 3-åringar, inflyttade, utflyttade och avlidna sker fortlöpande i listningssystemet via daglig avisering från Skatteverket.

4.4 Skyddade personuppgifter

Personer med skyddade personuppgifter kan välja tandklinik, men får inte registreras i listningssystemet. Vårdgivaren ersätts för utförd tandvård enligt Region Västerbottens tandvårdstaxa. Vårdgivaren skickar faktura till beställarenheten på aktuellt belopp.

4.5 3-åringar och inflyttade

Nyinflyttade och 3-åringar tilldelas ett icke-valalternativ i avvaktan på att patienten/vårdnadshavaren gör ett eget val.

Information om Hälsoval Tandvård med uppmaning att välja skickas ut under början av kalenderåret till vårdnadshavare för de barn som fyller tre år.

Till nyinflyttade personer/vårdnadshavare skickas informationen efter inflyttning. Personen/vårdnadshavaren väljer sedan tandklinik inom Hälsoval tandvård.

Omval av tandklinik kan göras när så önskas. Den nya tandkliniken övertar vårdansvaret månaden efter det att ny listning skett.

4.6 Flyttning inom länet

Personer som har gjort ett eget val av tandklinik och flyttar till ny folkbokföringsadress inom länet är listad på den valda tandkliniken tills dess ett nytt val görs.

Person som tilldelats en tandklinik, icke-valalternativ, och flyttar till annat geografiskt område i länet, tilldelas tandkliniken i det geografiska område som den nya folkbokföringsadressen tillhör.

4.7 Tandklinik flyttar

En tandklinik som flyttar till en ny adress ska informera de patienter som är listade vid tandkliniken om den nya adressen.

4.8 Tandklinik upphör

Om tandkliniken upphör med sin verksamhet har Region Västerbotten det yttersta ansvaret för att den listade har tillgång till och kan listas vid en ny tandklinik.

5 INFORMATION OCH MARKNADSFÖRING

5.1 Hälsovalssymbol

Införande av valfrihetssystem för allmän tandvård för barn och unga vuxna 3–19 år i Västerbotten sker under varumärke Hälsoval tandvård.

5.2 Information om kontaktuppgifter och uppdrag

Vårdgivaren ansvarar för information till invånare, patienter, samverkansparter och övriga intressenter om vårdgivarens verksamhet.

Region Västerbotten ansvarar för att informera invånarna om vilka tandkliniker som har avtal om Hälsoval Tandvård och kontaktuppgifter till dem.

Vårdgivaren ansvarar för att uppgifter om tandkliniken som levererats till Region Västerbotten är aktuella och korrekta. När en förändring sker ska vårdgivare lämna uppdaterad information till Region Västerbotten.

5.3 Information mellan Region Västerbotten och vårdgivare

Region Västerbotten ansvarar för att utförare av Hälsoval tandvård via Region Västerbottens externa webbplats kan ta del av sådan information som behövs för att fullgöra åtagandet. Vårdgivaren ska ha e-postadress så att Region Västerbotten ska kunna kommunicera med vårdgivaren. Vårdgivaren ska hålla Region Västerbotten underrättad om aktuell e-postadress.

Vårdgivaren har ansvar för att söka aktuell information som Region Västerbotten ger ut på Region Västerbottens externa webbplats samt via post och e-post.

5.4 Patientinformation

Vårdgivaren ansvarar för att kommunicera aktuell information om Hälsoval tandvård med vårdnadshavare/ung vuxen. Region Västerbotten förbehåller sig rätten att placera ut information på tandkliniken.

5.5 Marknadsföring

Region Västerbotten ansvarar för att personer i målgruppen/vårdnadshavare informeras om möjligheten att välja tandklinik.

Region Västerbotten ansvarar för att ta fram information om vad Hälsoval Tandvård innebär, hur valet går till och vilka tandkliniker som kan väljas.

Vårdgivaren ansvarar för att tandklinikens marknadsföring av verksamheten är saklig och korrekt. Det ska klart framgå att verksamheten drivs på uppdrag av Region Västerbotten.

6 INFORMATIK OCH TELEFONI

6.1 Patientadministration

Vårdgivaren ska använda av Region Västerbotten anvisade administrativa IT-tjänst Symfoni för patientadministration och patientdokumentation. IT-tjänsten ska användas för listning av patienter samt vådrapport/undersökningsåtgärd och hälsodata. Onlinemanualer finns tillgängliga i IT-tjänsten efter tilldelad behörighet och inloggning.

6.2 Behörighetsregister till IT-tjänst

Vårdgivaren ska leverera aktuella personuppgifter enligt anvisning om sina användare av administrativ IT-tjänst Symfoni för Hälsoval Tandvård. Uppgifterna levereras till beställarenheten för registrering i internt behörighetsregister.

6.3 Övriga systemfunktioner

HSA-katalog, HSA-ID

HSA är en del i den Nationella IT-strategin och ett nationellt samarbete kring elektronisk katalog med information om organisation och anställda inom svensk vård och omsorg. HSA möjliggör utbyte av kontaktinformation mellan tandkliniker, men utgör också grund för behörighetshantering i lokala och externa system.

HSA-ID för vårdgivare och dess samtliga användare av administrativ IT-tjänst registreras i internt behörighetsregister av beställarenheten.

SITHS och säkerhet

Vårdgivaren ska använda de SITHS-lösningar, nationella tjänster eller lokala tjänster, som är eller kan bli aktuella inom ramen för Hälsoval tandvård.

Tillgång till IT-tjänsten för listning av patient och rapportering av data kräver personligt eID-kort med SITHS-certifikat. Kostnad för eID-kort belastar vårdgivaren.

Inloggning till anvisad IT-tjänst görs via Region Västerbottens externa webbplats.

6.4 Informationssäkerhet

Vårdgivaren ska följa lagstiftning för personuppgifter samt Region Västerbottens regler för informationssäkerhet. Vårdgivaren ska tillsammans med Region Västerbotten genomföra riskanalyser när så bedöms lämpligt.

Behörighet och åtkomstkontroll till IT-tjänst

Vårdgivare ska samarbeta med beställarenheten för att tilldela och bortta behörigheter till administrativ IT-tjänst inom Hälsoval tandvård.

Loggkontroll av patientjournaler

Vårdgivaren ska utföra loggkontroll i vårdgivarens patientjournalssystem enligt SOSFS 2008:14. Vid misstanke om otillbörlig åtkomst ska vårdgivaren i tillämpliga fall samverka med Region Västerbotten för att följa upp och klargöra eventuella överträdelser.

Servicedesk

Vårdgivaren har möjlighet att nyttja Region Västerbottens Servicedesk vid felanmälan samt för service- och supporttjänster enligt kontrollschema fram till och med inloggning i Region Västerbottens administrativa IT-tjänst för Hälsoval tandvård. Efter inloggning så ges supporttjänster via Funktionsbrevlåda tandvardsstod@regionvasterbotten.se

7 MEDICINTEKNISK UTRUSTNING

7.1 Utrustning för rengöring, desinfektion och sterilisering

Utrustning för rengöring, desinfektion och sterilisering är vårdhygieniskt kritisk utrustning som måste hanteras, skötas och underhållas korrekt för att fungera på avsett sätt och bidra till en säker vård. Vårdgivaren ansvarar för att tekniskt säkra produkter som uppfyller gällande standarder anskaffas och att nya produkter är kompatibla med äldre produkter ur funktions- och säkerhetssynpunkt. Vårdgivaren ansvarar för att de anskaffade produkterna kontrolleras och underhålls enligt tillverkarens anvisningar så att de upprätthåller funktion och säkerhet under hela produktens livstid.

Utrustning för rengöring, desinfektion och sterilisering anskaffas av vårdgivaren.

Region Västerbotten äger rätt att granska vårdgivarens utrustning för rengöring, desinfektion och sterilisering och ge direktiv för eventuell åtgärd.

8 UPPFÖLJNING

Region Västerbotten har ett ansvar att kontrollera och följa upp att hälsocentralen utför uppdraget på ett tillfredsställande sätt. Uppföljning sker enligt den uppföljningsplan som fastställs årligen.

Verksamhetsstatistik insamlas med stöd av den information som samtliga tandkliniker registrerar i vårdadministrativa systemet. Tandkliniken ska därutöver medverka med faktaunderlag och lämna de uppgifter som Regionen behöver för att följa upp:

- att den allmänna tandvård för barn och unga vuxna bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som regionen fastställt
- för att upptäcka avvikelser
- för att utveckla verksamheten
- för att möjliggöra allmänhetens rätt till insyn enligt 10 kap 9 § kommunallagen.

Förutom den standardiserade uppföljningen kan Region Västerbotten kalla till uppföljningsmöte. Vid uppföljningsmöten ska från vårdgivarens sida medverka minst verksamhetschef och odontologiskt ansvarig. Vårdgivaren ska förse beställarenheten med efterfrågat uppföljningsunderlag samt ansvara för att inrapporterade uppgifter är riktiga.

Region Västerbotten har rätt att såväl använda som publicera resultaten. Publicering/redovisning ska ske vid den tidpunkt och på det sätt som Region Västerbotten fastställt och i de system eller i de sammanhang som Region Västerbotten anvisar.

Region Västerbotten eller annan på dess uppdrag har rätt att hos vårdgivaren följa upp/inspektera verksamheten för att bland annat säkerställa att vårdgivaren uppfyller överenskomna krav och specifikationer. Vårdgivaren ska medverka i framtagande av de uppgifter, information och handlingar som begärs vid sådan uppföljning.

8.1 Metoder för uppföljning

Avsnittet beskriver fyra olika metodtyper, årsrapport, gemensam dialog, enskild uppföljningsdialog samt särskilda fördjupningar som kan användas parallellt.

Årsrapport

Den årliga uppföljningen och analysen syftar till att kunskap om målgruppens tandhälsa och tandklinikernas måluppfyllelse.

Dialog mellan beställare och utförare

Uppföljning av tandvårdens, inom Hälsoval tandvård, generella läge och utvecklingsbehov genom gemensam dialog syftar till att ge en samlad bild av tandvårdens situation, förutsättningar och utmaningar. Samtidigt ska den skapa förutsättningar för utveckling i samarbete mellan verksamhetsföreträdare och företrädare för Region Västerbottens beställarenhet.

Minst en gång per år kallar företrädare för Region Västerbottens beställarenhet till träff med verksamhetsföreträdare.

Enskild uppföljningsdialog

Vid behov kan uppföljning av enskilda tandkliniker göras. Syftet är att granska och bidra till goda förutsättningar för verksamhetsutveckling vid den specifika enheten. Dialog är den centrala arbetsformen för identifiering av förbättringsområden och problemlösning. Uppföljningen har också ett inslag av kontroll i relation till gällande uppdrag och regler.

Särskilda fördjupningar

Kompletterande fördjupningar vid särskilda behov, t.ex. om det framkommer tecken på särskilda problem eller brister inom någon verksamhet, eller om man ser behov av fördjupad kunskap inom något särskilt område.

Fördjupad riskbaserad uppföljning syftar till att minska särskilda risker för brister och oegentligheter och genomförs när det finns indikationer på särskilda problem vid någon enhet eller inom något specifikt område.

När så behövs kan Region Västerbotten begära fram underlag och vid behov formulera krav som verksamhetschefen ska möta med en åtgärdsplan.